

«ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ»
Ректори Академияи идоракунии давлатии назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон номзади
илмҳои педагогӣ, доктор

Сафарзода Д.Ҷ.

«24» октябри соли 2025

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар - Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба диссертатсияи Раҳимзода Фирӯз Машариф дар мавзуи «Хусусиятҳои фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050202 – Сиёсатшиносӣ (6D050202 - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ) пешниҳод шудааст.

1. Мутобиқати диссертатсия ба ихтисосҳо ва самтҳои илм, ки аз рӯи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Диссертатсияи Раҳимзода Ф. М. ба яке аз масъалаҳои муҳими сиёсӣ иҷтимоӣ бахшида шудааст. Он ба шиносномаи ихтисос мутобиқат мекунад. Мавзуи таҳқиқот ба бандҳои 1, 2, 3 ва 5-и шиносномаи ихтисос мутобиқ буда, масъалаҳои ташаккул ва фаъолияти ниҳодҳои сиёсии давлат, низоми идоракунии сиёсӣ ва ҳамкориҳои онҳо бо ҷомеа, нақши субъектҳо (акторҳо) дар раванди қабули қарорҳои сиёсӣ, инчунин истифодаи технологияҳои сиёсӣ дар низоми идоракунии давлатиро дар бар мегирад. Диссертатсияи пешниҳодшуда кори мустақили илмӣ буда, аз ҷониби муаллиф шахсан иҷро гардидааст. Дар таҳқиқот натиҷаҳои шахсии муҳаққиқ инъикос ёфтаанд.

2. Мубрамияти мавзуи таҳқиқ. Мавзуи мазкур яке аз самтҳои муҳим ва мурами илмҳои сиёсӣ мебошад. Дар шароити ташаккули низоми сиёсӣ ва идоракунии давлатӣ, фаъолияти акторҳои асосии сиёсӣ, ки дар қабули қарорҳо, ҳамоҳангсозии сиёсати давлатӣ ва татбиқи онҳо иштирок меkunанд, нақши ҳалкунанда дорад. Мавзуи мазкур дар Тоҷикистон аз нигоҳи илмӣ ва амалӣ аҳамияти хосса дорад, зеро таҳқиқи механизми фаъолияти акторҳои сиёсӣ барои такмили низоми идоракунии давлатӣ

мусоидат мекунад. Дар шароити кунунии ҷаҳони муосир, ки равандҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ хусусияти зудтағйирёбанда гирифтаанд, масъалаи фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ аз ҷумлаи самтҳои муҳимми таҳқиқоти илмӣ ба ҳисоб меравад. Идоракунии сиёсии давлат дар замони имрӯза на танҳо тавассути ниҳодҳои расмии давлатӣ, балки бо иштироки маҷмуи васеи ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ, аз ҷумла мақомоти давлатӣ, хизмҳои сиёсӣ, ВАО ва ғайра амалӣ мегардад. Маҳз ҳамоҳангии ин акторҳо самаранокии низоми сиёсиро таъмин намуда, ба татбиқи самаранокӣ сиёсати давлатӣ мусоидат менамоянд.

Барои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар марҳалаи рушд ва таҳкими низоми идоракунии давлатӣ қарор дорад, омӯзиши фаъолияти акторҳои сиёсӣ дорои аҳаммияти хоссаи назариявӣ ва амалӣ мебошад. Аз як тараф, омӯзиши ин мавзӯ имкон медиҳад, ки механизмҳои воқеии ҳамкории сохторҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ дар раванди қабули қарорҳои сиёсӣ ошкор гарданд ва аз ҷониби дигар, он заминаи таҳлили масоили самаранокӣ, шаффофият ва масъулияти идоракунии сиёсиро фароҳам меорад. Дар идоракунии сиёсӣ нақши асосӣ ба акторон ва хусусиятҳои асосии фаъолияти онҳо дода мешавад.

Кори таҳқиқотии мазкур дар асоси воқеиятҳои сиёсии Тоҷикистон сурат гирифта, ба омӯзиши хусусиятҳои миллии идоракунии сиёсӣ ва нақши субъектҳои асосии он равона шудааст. Дар шароити рушди институтсионалӣ ва иҷтимоии мамлакат, ки эҳтиёҷ ба баланд бардоштани сатҳи ҳамоҳангсозии сиёсати давлатӣ, таҳкими эътимоди ҷомеа ба ниҳодҳои давлатӣ ва таъмин намудани иштироки фаъолонаи шаҳрвандон дар ҳаёти сиёсӣ ба миён омадааст, чунин таҳқиқот ба ҳалли як қатор масъалаҳои амалӣ мусоидат хоҳад намуд.

Аз нигоҳи илмӣ, мавзӯ дар заминаи донишҳои муосири сиёсӣ ва идоракунии давлатӣ аҳаммияти калони назариявӣ. Зеро имкон медиҳад, ки низоми таъсири акторҳои сиёсӣ ба идоракунии давлатӣ таҳлил гардад,

хусусиятҳои ҳамкориҳои онҳо дар шароити Тоҷикистон муайян карда шаванд ва тарҳҳои муассири ҳамоҳангсозии сиёсӣ пешниҳод гарданд.

Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои такмили низоми идоракунии сиёсӣ, баланд бардоштани самаранокии сиёсати давлатӣ, такмили фаъолияти мақомоти давлатӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ, инчунин оморасозии тавсияҳои сиёсӣ барои қабули қарорҳои стратегӣ истифода шаванд.

Диссертатсия ба талаботи илмии замони муосир посухгӯ буда, дорои мубрамияти илмӣ, назариявӣ ва амалӣ мебошад ва ба таҳким ва такмили идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамояд.

3. Дарачаи нафгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуқтаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Диссертатсияи Раҳимзода Ф. М. дорои дарачаи баланди нафгонӣ буда, дар он масъалаи фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз дидгоҳи назариявӣ ва амалӣ бори аввал ба таври муфассал ва системавӣ таҳқиқ шудааст. Саҳми шахсии диссертант дар таҳияи асосҳои назариявӣ, таҳлили муқоисавии таҷрибаи идоракунии сиёсӣ ва пешниҳод намудани вижагиҳои миллии фаъолияти акторҳои сиёсӣ назаррас буда, натиҷаҳои бадастомада хусусияти зарурии илмӣ доранд.

Муаллиф асосҳои назариявӣ ва методологии омӯзиши акторҳои идоракунии сиёсиро баррасӣ намуда, назарияи муосири институтсионалӣ ва системавиро таҳлил ва барои шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқ гардондааст. Яъне, заминаи назариявӣ ва методологии таҳқиқи фаъолияти акторҳои сиёсӣ дар низоми идоракунии давлатӣ таҳия гардидааст, ки дорои нафгонии илмӣ мебошад.

Дар диссертатсия мафҳум, маҳият ва асосҳои парадигмавии идоракунии сиёсӣ аз нав бозбинӣ гардида, таҳлили муфассали он дар доираи афкори сиёсии муосир сурат гирифтааст. Муаллиф тавонистааст, ки мафҳуми “идоракунии сиёсӣ”-ро бо назардошти хусусиятҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ такмил дода, онро ҳамчун категорияи мустакили илмӣ тавсиф

намояд. Тарҳ ва нишондодҳои нави таҳлилии идоракунии сиёсӣ пешниҳод шудаанд, ки ба илмҳои сиёсӣ наwgонӣ ворид месозанд.

Сохтор ва хусусиятҳои асосии идоракунии сиёсӣ бо назардошти равандҳои қабули қарорҳои сиёсӣ, татбиқи онҳо мавриди таҳлили амиқ қарор гирифтаанд. Робитаҳои ниҳодҳои сиёсӣ, сатҳҳои идоракунӣ ва тартиби ҳамоҳангсозиро дар низоми ягона баррасӣ намуда, омилҳои баланд бардоштани самаранокии идоракунии сиёсиро муайян кардааст.

Наwgонии дигари таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки барои нахуст дар сиёсатшиносии Тоҷикистон масъалаи **акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ** ҳамчун унсури марказии низоми идоракунии давлатӣ таҳқиқ шудааст. Муаллиф на танҳо сохторҳои расмии сиёсӣ, балки субъектҳои ғайрирасмиро низ, аз ҷумла ҳизбҳои сиёсӣ, ташкилотҳои ҷамъиятӣ, гурӯҳҳои фишор, ВАУ ва шахсиятҳои сиёсиро ҳамчун акторҳои таъсиррасон баррасӣ намудааст. Ҳамчунин, хусусиятҳои фаъолияти онҳо, ҳамкориҳои байниинститутсионалӣ ва таъсири онҳо ба қабули қарорҳои сиёсӣ таҳлил гардидааст, ки чунин рӯоварӣ дар илмҳои сиёсӣ наwgонӣ ба шумор меравад.

Дар асоси таҳлили марҳалаҳои таърихии рушди низоми сиёсӣ ва идоракунии давлатӣ, муаллиф хусусиятҳои ташаккули идоракунии сиёсиро дар давраи Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, заминаҳои ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ ва институтсионалии онро таҳлил кардааст. Инчунин, таҷрибаи идоракунии сиёсӣ дар Тоҷикистон бо дигар кишварҳои ИДМ муқоиса шуда, хусусиятҳои онҳо ошкор гардидаанд. Навгонии илмӣ дар ин аст, ки муаллиф тарҳи миллии идоракунии сиёсиро ҳамчун натиҷаи ҳамгироии анъанаҳои сиёсӣву миллӣ ва таҷрибаи муосири идоракунии давлатӣ пешниҳод намудааст.

Дар диссертатсия низоми таъмини самаранокии идоракунии сиёсӣ мавриди таҳлили илмӣ қарор гирифтааст. Самаранокӣ аз сатҳи ҳамоҳангии фаъолияти ниҳодҳо, шаффофияти қабули қарорҳои сиёсӣ ва иштироки фаъоли ҷомеаи маданӣ вобаста мебошад. Бо ин мақсад,

нишондиҳандаҳои нави баҳодиҳии самаранокии идоракунии сиёсӣ таҳия ва пешниҳод гардидаанд, ки метавонанд дар фаъолияти амалии мақомоти идоракунии давлатӣ татбиқ шаванд.

Муаллиф масъалаҳо ва пешомадҳои рушди идоракунии сиёсиро дар шароити Истиқлолият мушаххас намуда, самтҳои асосии такмили он, аз ҷумла таҳкими ҳамкорӣ миёни давлат ва ҷомеаи маданӣ, боло бурдани сатҳи масъулияти сиёсӣ, густариши фарҳанги сиёсӣ ва баланд бардоштани шаффофият дар қабули қарорҳо пешниҳод кардааст. Ин пешниҳодҳо аз аҳаммияти амалӣ ва стратегии таҳқиқ шаҳодат медиҳанд.

Ҳамин тавр, натиҷаҳои илмӣ диссертатсияи Раҳимзода Ф. М. дорои дараҷаи баланди нағсонӣ буда, ба такмили назарияи идоракунии сиёсӣ, ғанигардони сиёсатшиносии ватанӣ ва таҳкими заминаҳои амалӣ барои такмили идоракунии давлатӣ дар Тоҷикистон мусоидат менамоянд.

4. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ диссертатсия аз дурустӣ ва саривақтии интиҳоби мавзӯ бармеояд. Мавзӯи таҳқиқ бо эҳтиёҷоти рушди сиёсатшиносӣ ва масъалаҳои амалӣ, ки дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ва ҷаҳони сиёсӣ мавҷуданд, ҳамоҳанг мебошад. Муаллиф масъалаи таҳқиқшавандаро бо назардошти аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ муайян намуда, ҳадаф ва вазифаҳои илмиро ба таври возеҳ ва мантиқӣ таҳия кардааст.

Эътимоднокии маълумоти истифодашуда бо таъкиди ба манбаъҳои боэътимоди илмӣ, санадҳои меъёрии сиёсӣ ҳуқуқӣ, маълумоти оморӣ, гузоришҳо ва пажӯҳишҳои расмӣ таъмин гардидааст. Ҳаҷми маводи илмӣ-таҳқиқотӣ мутаносиб буда, барои исботи фарзия, баррасии масъала ва таҳияи хулосаҳои илмӣ кифоя мебошад.

Хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои пешниҳодшуда бар пояи таҳлили муфассали натиҷаҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот пешниҳод гардидаанд. Онҳо дорои арзиши амалӣ ва имкони татбиқ дар фаъолияти илмӣ, таълимӣ ва идоракунии сиёсӣ мебошанд. Тавсияҳои муҳаққиқ дорои

хосияти амалгароёна буда, метавонанд барои такмили сиёсати давлатӣ, рушди муассисаҳои сиёсӣ ва таҳкими асосҳои иҷтимоии ҷомеа истифода шаванд.

Дар маҷмӯъ, хулосаҳо ва тавсияҳои диссертатсия бар пояи таҳлили илмии амиқ, коркарди босалоҳияти маълумоти таҷрибавӣ ва истифодаи методологияи муосири таҳқиқоти сиёсатшиносӣ асос ёфтаанд. Таҳқиқоти илмӣ бидуни така ба методологияи возеҳ ва асосноки илмӣ имконнопазир аст. Методҳои истифодашуда заминаи бозғайимоди илмиро барои таҳқиқ ва баррасии ҳамаҷонибаи мавзӯ фароҳам овардаанд.

5. Аҳаммияти илмӣ-амалӣ, назариявӣ ва иҷтимоии таҳқиқоти диссертатсионӣ. Диссертатсияи Раҳимзода Ф. М. дорои аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ буда, натиҷаҳои бадастомадаи он ба ғанигардонию пояҳои сиёсатшиносӣ ва такмили низоми идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамоянд. Муаллиф тавонистааст, ки бо роҳи таҳлили назариявӣ ва муқоисавӣ, инчунин омӯзиши таҷрибаи амалӣ, заминаҳои илмии фаҳмиши фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсиро таҳия намояд.

Аз ҷиҳати назариявӣ, таҳқиқот ба амиқтар гардидани донишу фаҳмиш дар бораи моҳият, сохтор ва низоми идоракунии сиёсӣ мусоидат мекунад. Муаллиф бо истифода аз усулҳои илмии таҳлили системавӣ ва институтсионалӣ, мафҳум ва категорияҳои асосии сиёсатшиносиро такмил дода, хулосаҳои навро дар омӯзиши фаъолияти акторҳои сиёсӣ пешниҳод намудааст.

Хулосаҳо ва тавсияҳо метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, сохторҳои идоракунии давлатӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва ташкилотҳои ҷомеаи маданӣ истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқот ба таҳияи концепсияҳо ва барномаҳои давлатӣ оид ба идоракунии сиёсӣ, такмили механизмҳои ҳамоҳангсозӣ миёни мақомоти давлатӣ ва институтҳои ҷамъиятӣ, инчунин баланд бардоштани самаранокии қабули қарорҳои сиёсӣ мусоидат менамоянд.

Истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот дар раванди таълимӣ низ имконпазир аст. Маводҳои диссертатсия метавонад ҳангоми таҳияи курсҳои махсус ва барномаҳои таълимӣ оид ба фанҳои “Сиёсатшиносӣ”, “Сиёсати давлатӣ ва идоракунии”, “Технологияҳои сиёсӣ”, “Системаи сиёсӣ” ғайра дар муассисаҳои таҳсилоти олӣ истифода гарданд.

Натиҷаҳои таҳқиқот аҳаммияти калони амалиро доро мебошанд. Зеро онҳо ба баланд бардоштани сатҳи шуури сиёсӣ, афзоиши иштироки шаҳрвандон дар ҳаёти сиёсӣ, таҳкими эътимоди ҷомеа ба ниҳодҳои давлатӣ ва беҳтар гардидани робитаи байни давлат ва ҷомеа мусоидат мекунанд.

Хулосаҳои илмӣ таҳқиқот метавонанд барои таҳияи стратегияҳои миллӣ оид ба идоракунии давлатӣ, баланд бардоштани шаффофият ва ҷавобгарии сиёсии мақомоти давлатӣ, баланд бардоштани самаранокии сиёсати кадрӣ ва такмили заминаҳои илмӣ идоракунии сиёсӣ истифода шаванд.

6. Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулоса, пешниҳодҳои илмӣ ва рӯйхати адабиёти истифодашуда дар ҳаҷми 198 саҳифа иборат мебошад. Дар муқаддима аҳаммият ва мубрамияти кори илмӣ, мақсад ва вазифаҳо, дараҷаи таҳқиқи мавзӯ ва ҷойгоҳи илмӣ диссертатсия, объекту предмет, фарзияҳо ва асосҳои назариявӣ ва илмӣ-таҳқиқотии рисола, методология, навгониҳои илмӣ ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда ҷой гирифтаанд.

Дар боби аввал - «Асосҳои назариявӣ ва методологии омӯзиши фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ» диссертант ба таҳлили амиқи заминаҳои назариявӣ ва илмӣ масъала пардохта, мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои идоракунии сиёсиро мавриди баррасии муфассал қарор додааст.

Дар зербоби якум - «Идоракунии сиёсӣ: мафҳум, моҳият ва асосҳои назариявии он» тавассути таҳлили манбаъҳои илмӣ ва осори сиёсӣ нишон медиҳад, ки идоракунии сиёсӣ ҳамчун падидаи мураккаби иҷтимоӣ дорои

чанбаҳои сохторӣ, функционалӣ ва арзишӣ мебошад. Диссертант қайд менамояд, ки идоракунии сиёсӣ дар ҷомеаҳои муосир на танҳо ҷараёни қабули қарорҳои давлатӣ, балки низоми ҷамоҳангсозии фаъолияти ниҳодҳо ва субъектҳои сиёсӣ мебошад, ки бо мақсади таъмини субот ва рушди устувори сиёсӣ амалӣ мегардад.

Дар зербоби дуюми боби аввал - «Акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ ва самтгирии фаъолияти онҳо» муаллиф фаъолияти ниҳодҳои марказии давлатӣ, институтҳои сиёсӣ ва гурӯҳҳои иҷтимоиро ҳамчун акторҳои асосии фазои сиёсӣ таҳлил мекунад. Дар таҳқиқот зикр мегардад, ки фаъолияти онҳо ба воситаи низоми мураккаби ҷамоҳангсозӣ ва таъсиррасонӣ ба раванди қабули қарорҳо амалӣ мешавад. Диссертант ба таври илмӣ асоснок менамояд, ки нақши акторҳои сиёсӣ дар таъмини устувории низоми идоракунии давлатӣ аз сатҳи ҳамкориҳои байни ниҳодҳои давлатӣ, ҷомеаи маданӣ ва ВАО вобаста мебошад.

Боби дуум - «Равишҳо ва самтгириҳои акторҳои идоракунии сиёсӣ» ба таври васеъ хусусиятҳо ва равандҳои амалии фаъолияти акторҳои сиёсиро дар муҳити сиёсӣ таҳлил менамояд.

Дар зербоби якуми он - «Хусусиятҳои асосии идоракунии сиёсӣ дар шароити ҳозира» қайд мегардад, ки раванди идоракунии сиёсӣ дар ҷомеаи муосир аз як тараф бо принципҳои қонунмандӣ ва шаффофият ва аз тарафи дигар бо зарурати нигоҳ доштани тавозуни манфиатҳои гурӯҳӣ ва милли таъсир мешавад. Муаллиф бо истифода аз таҳлили маводи эмпирикӣ нишон медиҳад, ки хусусиятҳои идоракунии сиёсӣ дар Тоҷикистон дар давраи Истиқлолият бо тадриҷ ташаккул ёфта, ҳоло ба марҳилаи таҳкими низоми муассир ва муосири идоракунии давлатӣ ворид шудааст.

Дар зербоби дуюми боби дуум - «Фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ дар Тоҷикистон: асосҳо, заминаҳо ва низоми муқоисаҳо» диссертант бо усули таҳлили муқоисавӣ фаъолияти ниҳодҳои асосии идоракунии давлатӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва дигар субъектҳои таъсиргузorro

баррасӣ мекунад. Нишон дода мешавад, ки дар Тоҷикистон ҳамоҳангии байни мақомоти давлатӣ ва институтҳои иҷтимоӣ тадриҷан ба низоми устувори ҳамкорӣ табдил ёфта истодааст. Фаъолияти акторҳои сиёсӣ дорои хусусиятҳои миллии хос буда, аз таҷрибаи байналмилалӣ низ баҳра мегирад.

Боби сеюм таҳти унвони «Масъалаҳои асосии ташаккули идоракунии сиёсӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба паҳлуҳои амалии масъала бахшида шудааст.

Дар зербоби якум - «Самаранокии идоракунии сиёсӣ дар Тоҷикистон: шароит ва низоми таъмини он» таъкид мегардад, ки сатҳи самаранокии идоракунии сиёсӣ аз якҷанд омилҳо, аз ҷумла, қобилияти идорӣ, сатҳи масъулияти ниҳодҳои давлатӣ ва шароити иҷтимоиву сиёсӣ вобаста мебошад. Муаллиф нишон медиҳад, ки беҳтар намудани тартиботи ҳамоҳангсозии сиёсати давлатӣ бо ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ метавонад ба баланд бардоштани самаранокии идоракунии сиёсӣ мусоидат намояд.

Дар зербоби дуюм - «Масъалаҳо ва пешомади фаъолияти акторҳои идоракунии сиёсӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» диссертант қайд менамояд, ки дар шароити истиқлолияти давлатӣ зарурати такмили механизмҳои идоракунӣ, баланд бардоштани сатҳи касбият ва шаффофияти идорӣ мавҷуд аст. Муаллиф ба хулосае меояд, ки таҳкими низоми идоракунии сиёсӣ на танҳо омили устувори давлатдорӣ, балки шартӣ муҳимми рушди иҷтимоиву иқтисодии кишвар мебошад.

Дар маҷмӯъ, ҳар се боби диссертатсия аз назари мантиқӣ пайваста буда, аз марҳилаи таҳлили назариявӣ то баррасии амалии масъала бо пайдарҳамии илмӣ рушд меёбанд. Диссертант тавонистааст масъалаи фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсиро ҳам аз дидгоҳи назарияи сиёсӣ ва ҳам дар заминаи таҳлили воқеияти сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок намояд.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Аз рӯи мавзӯи диссертатсия муаллиф 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ

тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр намудааст. Ғайр аз ин, натиҷаҳои асосии диссертатсия дар конференсияҳои илмӣ назариявии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ дар шакли маъруза пешниҳод гардидаанд, ки бо банди 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ, маърузаҳо ва дигар нашрияҳои расмӣ илмӣ инъикос ёфтаанд. Ин ҳолат эътимоднокии хулосаҳо ва натиҷаҳои бадастомадаро тақвият медиҳад.

7. Бо вуҷуди сатҳи баланди илмӣ таҳқиқот дар диссертатсия баъзе хатою нуқсонҳо вомехӯранд:

- дар таҳқиқи масъалаҳои назариявӣ ва методологии фаъолияти акторҳои идоракунии сиёсӣ, гарчанде ки муаллиф тавонистааст заминаҳои асосии мафҳумӣ ва илмиро равшан созад, аммо ҷанбаҳои муқоисавӣ ин раванд бо таҷрибаи идоракунии сиёсӣ дар кишварҳои ҳамсоя ва минтақаҳои дигар камтар инъикос ёфтааст;

- масъалаи фаъолияти акторҳои ғайридавлатӣ, аз ҷумла ҳизбҳои сиёсӣ, созмонҳои ҷамъиятӣ ва ВАО, ки дар низоми идоракунии сиёсӣ нақши муҳим доранд, ба таври муфасссал баррасӣ нагардидааст. Дар ҳолате ки таҳлили ин унсурҳо метавонад ба боз ҳам равшан шудани низоми ҳамоҳангсозии байни давлат ва ҷомеа мусоидат намояд;

- дар баррасии самаранокӣ идоракунии сиёсӣ низ бештар ба ҷанбаҳои назариявӣ таваҷҷуҳ зоҳир шудааст, дар ҳоле ки истифодаи маълумоти таҷрибавӣ ва далелҳои воқеии фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ барои арзёбии воқеии дараҷаи самаранокӣ зарурати бештар дорад;

- масъалаҳои пешомад ва дурнамои инкишофи идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар ба таври умумӣ пешниҳод шудаанд, бе нишон додани сценарияҳои эҳтимолии рушд ва тавсияҳои мушаххаси сиёсӣ,

ки метавонанд барои таҳияи барномаҳои стратегии давлатӣ арзишманд бошанд;

- дар баъзе қисматҳои таҳқиқот робитаи мустақим байни ҳадафҳо, вазифаҳо ва натиҷаҳои илмӣ бадастомада камтар возеҳ ба назар мерасад, ки ин метавонад бо тақмили сохтор ва тавсеаи қисмати методологӣ баргараф гардад.

Дар маҷмӯъ, ин камбудӣҳо хусусияти умумӣ дошта, ба арзиши назариявӣ амалии таҳқиқоти мазкур таъсири ҷиддӣ намерасонанд. Баръакс, онҳо самтҳои муҳими таҳқиқоти минбаъдaro барои амиқтар намудани мавзӯ ва ғанигардонии соҳаи идоракунии сиёсӣ дар ҷумҳурӣ муайян месозанд.

8. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионӣ. Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Раҳимзода Ф. М. таҳти унвони «Хусусиятҳои фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» кори илмӣ мукамал, мустақил ва арзишманд буда, аз ҷиҳати сохтор, мазмун ва натиҷаҳои илмӣ ҷавобгӯи талаботи таҳқиқоти муосири илмҳои сиёсӣ мебошад. Диссертант дар таҳқиқоти худ яке аз масъалаҳои муҳим ва мубрами ҷомеаи муосири Тоҷикистонро мавриди омӯзиши амиқ қарор додааст, ки он ба тавсеаи донишҳои назариявӣ дар соҳаи идоракунии сиёсӣ ва амиқ намудани фаҳмиши моҳияти фаъолияти акторҳои сиёсӣ мусоидат менамояд.

Дар раванди таҳқиқот диссертант тавонистааст заминаҳои назариявӣ ва методологӣ омӯзиши идоракунии сиёсиро асоснок намояд, мафҳум ва моҳияти онро аз дидгоҳи илмӣ муосир таҳлил намуда, ба хулосаҳои илмӣ бирасад, ки барои рушди минбаъдаи соҳаи сиёсатшиносӣ аҳаммияти назаррас доранд.

Навгониҳои илмӣ диссертатсия дар он зоҳир мегарданд, ки муаллиф сохтори идоракунии сиёсиро ҳамчун низоми мутақобилаи фаъолияти акторҳои сиёсӣ таҳлил кардааст; моҳияти амалии ҳамкориҳои байни ниҳодҳои давлатӣ ва ғайриҳукуматиро возеҳ гардонидаст; принципҳои

ташаккул ва самаранокии идоракунии сиёсиро дар шароити Тоҷикистон бо далелҳои илмӣ ва таҳлилҳои муфасссал асоснок намудааст.

Ҳамчунин, натиҷаҳои бадастомада дорои аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ мебошанд. Аз ҷиҳати назариявӣ, онҳо барои амиқ намудани фаҳмиши илмӣ дар бораи табиати идоракунии сиёсӣ, нақши акторҳо ва механизмҳои таъсири онҳо ба равандҳои сиёсӣ хидмат мекунанд. Аз ҷиҳати амалӣ бошад, хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, таҳияи барномаҳои сиёсати давлатӣ, инчунин дар таълими фанҳои соҳаи сиёсатшиносӣ, идоракунии давлатӣ ва идоракунии сиёсӣ ҳамчун маводи омӯзишӣ истифода шаванд.

Диссертант дар таҳқиқоти худ мустақилона андеша меронад, мантиқан далел меорад, маълумоти назариявӣ ва амалиро бо усулҳои таҳлил, муқоиса ва ҷамъбаст ба кор мебарад. Забони илмӣ кор раван, услуби таҳқиқотӣ дуруст ва хулосаҳо мантиқӣ асоснок шудаанд. Сохтори кори илмӣ пурра ҷавобгӯии меъёрҳои академӣ буда, пайдарҳамии бобҳо ва зербобҳо мутаносиб ва мантиқӣ ба ҳам пайваست мебошанд.

Бо вуҷуди он ки дар кори илмӣ баъзе норасоӣҳои ҷузъӣ қой доранд, онҳо характери умумӣ дошта, ба аҳаммияти назариявӣ амалии таҳқиқот таъсири манфӣ намерасонанд ва метавонанд дар таҳқиқоти минбаъда такмил дода шаванд.

9. Хулоса, диссертатсияи Раҳимзода Ф.М. ба ҳамаи талаботи низомномаи амалкунанда оид ба диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯ мебошад. Мавзӯ, сохтор, мундариҷа ва натиҷаҳои бадастомада дорои навгониҳои назариявӣ ва аҳаммияти амалӣ буда, барои таҳкими заминаҳои илмӣ соҳаи сиёсатшиносӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳми арзанда дорад.

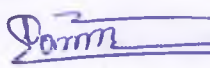
Бо дарназардошти мазмун, сохтор ва натиҷаҳои бадастомада, метавон хулоса кард, ки диссертатсияи Раҳимзода Фирӯз Машариф «Хусусиятҳои фаъолияти акторҳои асосии идоракунии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯи

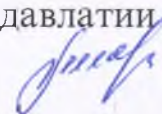
ихтисоси 6D050202 – Сиёсатшиносӣ (Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ) аз рӯи мундариҷа ва сатҳ ба талаботи илмӣ ҷавобгӯ мебошад.

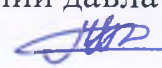
Муассисаи пешбар – Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсия медиҳад, ки диссертатсияи мазкур барои Ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ пешниҳод карда шавад.

Тақризи мазкур дар маҷлиси кафедраи сиёсатшиносӣ ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии назди президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 24 октябри соли 2025, протоколи № 3 муҳокима ва тасдиқ шудааст.

Дар маҷлис 11 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 11 нафар, «муқобил» - нест, «бетараф» - нест.

Раиси маҷлис: номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент,
мудир кафедраи сиёсатшиносӣ ва робита
бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Музафарзода Ф.

Лоихасози тақриз: номзади илмҳои сиёсӣ,
Муаллими калони кафедраи сиёсатшиносӣ ва
робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Расулзода Р.

Котиби маҷлис: ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ
ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Муминов М.А.

Имзои Музафарзода Ф., Расулзода Р. ва Муминов М.А.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори раёсати кадрҳо, коргузорӣ ва корҳои
махсуси Академияи идоракунии давлатии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Насурдинзода А. Н.

Суроға: 734003 – ш. Душанбе, ноҳияи Исмоили Сомонӣ, кӯчаи Саид Носир, №: 33, Тел: 224-89-45.